

1 Delokalisaties

1.1 Wat verstaan we onder “delokalisatie”?

Het delokaliseren van bedrijven is één van de meest in het oog springende kenmerken van de economische globalisering. Onder delokalisatie verstaan we de verhuizing van economische activiteiten naar andere landen of regio's. Met de regelmaat van een klok vinden we in de persberichten voorbeelden van doemscenario's waarbij bedrijven volledig of gedeeltelijk ons land de rug toekeren. Dergelijke berichten komen hard over bij iedereen die de werknemersbeweging een warm hart toedraagt. Toch dient dit beeld enigszins genuanceerd te worden. Een delokalisatie kan immers verschillende vormen aannemen. Zo maken we best een onderscheid tussen delokalisatie met afbouw en delokalisatie met expansie of diversificatie. Onder **delokalisatie met afbouw** verstaan we het overhevelen van de ganse of een gedeelte van de productie naar een ander land met stopzetting of vermindering van de activiteit of de werkgelegenheid in België. **Delokalisatie met expansie of diversificatie** betekent dat activiteiten in een ander land worden opgezet zonder dat de productie of de werkgelegenheid in België wordt stopgezet of verminderd.

We moeten ons op dat vlak wel hoeden voor een al te somber (toekomst)beeld. De leegloop van de industrielanden is nog niet voor morgen! De volledige sluiting van een Belgische fabriek om ze ergens anders neer te poten, blijft eerder uitzonderlijk. Het komt vaker voor dat bedrijven elders filialen oprichten om een gedeelte van de productie uit te besteden, een ander product te ontwikkelen of een nieuwe markt aan te boren.

1.2 Waarom delokaliseren bedrijven?

De **redenen** waarom bedrijven delokaliseren zijn **divers**. Bedrijven roepen vaak de hoge loonkosten (omwille van de fiscale en parafiscale druk) in om hun koffers te pakken. Ze proberen daar een mouw aan te passen door op zoek te gaan naar **goedkope arbeidskrachten**. Als landen met fiscale voordelen en subsidies staan te zwaaien, kunnen sommige bedrijven al helemaal niet aan de verleiding weerstaan.

Anderen willen daar naartoe waar zich groeimogelijkheden aandienen, waar **een nieuwe markt** kan aangeboord worden. Sommige Aziatische landen en zeker een aantal vroegere Oostbloklanden zoals Polen, Hongarije en Tsjechië komen daarvoor in aanmerking.

Een andere reden die vaak aangehaald wordt, is de “hinder” van de **streng milieuwetgeving** of van beperkingen op het vlak van ruimtelijke ordening. Zo durven bedrijven wel eens dreigen met delokalisatie als hun uitbreidingsplannen gedwarsboomd worden.

1.3 Delokalisaties in België. Een balans

Bij het woord “delokalisatie” denken we onmiddellijk aan China of India. Vaak blijven bedrijven dicht bij huis en zoeken ze onderdak in een land van de Europese Unie. Deze evolutie wordt nog verscherpt door de toenemende concurrentie binnen de Europese Unie als gevolg van de doorgedreven liberalisering. Zelfs de delokalisatie van een Vlaams bedrijf naar Wallonië vormt geen uitzondering. Henegouwen is bijvoorbeeld zo’n trekpleister. Uit een rapport van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven uit 2005 blijkt dat de directe buitenlandse investeringsstromen nog altijd eerder gericht zijn op de buurlanden dan op de nieuwe groeilanden. Bovendien vertegenwoordigt het aandeel van de import uit China en uit het geheel van 10 nieuwe EU-lidstaten – ondanks een stijging – nauwelijks 5 % van de Belgische invoer. In de buitenlandse handel met laatstgenoemde landen blijft een overschot bestaan. Volgens de Nationale Bank van België lijkt in ons land in de jaren 2000 – 2005 geen versnelling van de delokalisaties te zijn opgetreden. België heeft nog altijd heel wat troeven: hoge productiviteit, goed opgeleide bevolking, centrale ligging, verkeersnetwerk enz.

Het verlies van sommige arbeidsplaatsen door delokalisatie wordt ook gecompenseerd door de tewerkstelling die de productie van (vaak hoogtechnologische) nieuwe producten met zich meebrengt. Het blijft natuurlijk een feit dat mensen die hun job verloren daarvoor nog niet geschikt zijn om in de nieuwe industrieën (of diensten) te werken. Dit mogen we als vakbond niet uit het oog verliezen! Het overgrote deel van de jobs die verloren gingen in de industrie waren het gevolg van technologische innovaties, niet van delokalisaties.

Het dreigen met delokalisatie is anderzijds wel een veelgeproefde tactiek van bedrijfsleiders. Vaak gebruiken ze dit doorslaggevend argument om een loonmatiging verkocht te krijgen of de werknemers allerlei vormen van flexibiliteit door de strot te duwen. “Delokalisering” of “globalisering” wordt dan als stok achter de deur gebruikt.

We mogen tenslotte ook niet vergeten dat België nog altijd veel investeringen binnenhaalt. Volgens een studie van het adviesbureau Ernst & Young kreeg België in 2005 5,9 % van alle investeringen door buitenlandse bedrijven in Europa. Daarmee staat ons land op de vierde plaats van de Europese ranglijst. Maar inzake arbeidsplaatsen scoren we minder goed. De nieuwe projecten beloofden in totaal slechts 8460 jobs. Dit is slechts een marktaandeel van 3% in Europees verband. Vaak gaat het om een uitbreiding van ondernemingen die reeds in ons land gevestigd zijn. Slechts 58 % van de projecten slaat op totaal nieuwe projecten¹

¹ Gazet van Antwerpen, 8 juni 2006

1.4 Wat brengt de toekomst?

Alhoewel we de delokalisaties dus enigszins moeten relativeren, mogen we toch niet vergeten dat een aantal sectoren (zoals de kleding- en de electronicsector) de laatste 10 jaar wel degelijk zwaar onder dit fenomeen geleden hebben. En voor wie zijn job verliest, blijft dit een drama. Laat daarover geen twijfel bestaan!

Bovendien is het niet uitgesloten dat in de toekomst het aantal delokalisaties toeneemt. Machines en productielijnen zijn immers steeds mobieler en kunnen makkelijker verplaatst worden. Sommige bedrijven ontwerpen hun fabrieken op zo'n manier dat ze vlot kunnen ontmanteld en opnieuw opgericht worden. Door de evoluties in de informatie- en communicatietechnologie kunnen steeds meer diensten elders verricht worden. We denken daarbij aan telefonie, informatica, boekhouding enz. Verschillende landen beschikken over een hoogopgeleide bevolking die hoogtechnologische producten kan aanmaken en complexe dienstverlening kan bieden. En dit alles tegen een fractie van onze lonen.

Luc Impens – vormingsdienst ACV